СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 235. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 30-го листопаду 1945. — No. 235. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, November 30, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЯТЬ ДОЛЯРІВ КАРИ ЗА КОЖНОГО РОБІТНИКА ВЧАСІ НЕЗАКОННОГО СТРАЙКУ — ДОМАГАННЯ ФОРДА

Революційне домагання до робітничих юній поставило підприємство Форд Мотор Компані в Дітройті, жадаючи, щоб юнія платила по пять долярів кари від кожного робітника, коли вибухне незаконний або дикий страйк. Як гарантію юнія має зложити підприємству запоруку, умовлену в контракті між підприємством і робітничою юнією. Підприємство стало на такому становищі, що юнія повинна бути відповідальна за своїх членів. Представники юнії автомобілевих робітників зміщя відкинули таке домагання, називаючи його „нереалістичним".

СУД ПРИЗНАЄ ОСОБИСТУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮНІЙНОГО УРЯДОВЦЯ ЗА ШКОДУ.

Федеральний окружний суд в Шікаґу видав рішення, що урядовець робітничої юнії є особисто відповідальний за шкоду, яку заподіє юнія підприємству. Це рішення видав суд вчасі процесу підприємства Пулман Стандард Кар Манюфактюринґ Компані проти сімох урядовців відділу 2928 юнії сталевих робітників. Підприємство процесує юнійних урядовців за пресову образу („лайбел"), поповнену в юнійнім органі проти підприємства, жадаючи відшкодування у висоті $1,000,000.

ЮНІЯ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ МАЄ РІШЕННЯ ВИКЛИКАТИ СТРАЙК.

Голосування юнії сталевих робітників для вирішення питання, чи юнія має викликати страйк робітників в сталевім промислі, виказало, що 70 відсотків членів заявилося за страйк. Юнія вже здавна домагається підвишки платні по два доляри денно.

РІВНА ПЛАТНЯ ДЛЯ ЖІНОК І МУЖЧИН.

Воєнна Рада Праці у Вашинґтоні видала засадниче рішення, яким признає жінкам рівну платню з мужчинами, коли жінки сповняють такусаму роботу, як мужчини. Рішення видане як директива підприємству Дженерал Електрик Корпорейшен у переговорах з юнією злучених електричних робітників.

ЗАПОВІДАЮТЬ НЕВДАЧУ В ПЕРЕГОВОРАХ ПРАЦІ Й КАПІТАЛУ.

Дорадники президента, які слідять хід нарад на конференції капіталу й праці виявляють, що нема надії на успіх конференції. Навіть, колиб президент хотів тепер вмішатися нема виглядів на успіх.

ЗАМОВИЛИ ЛІТАКИ ДЛЯ ПОДОРОЖІ В СТРАТОСФЕРІ.

Пан Америкен Ворлд Ервейс, тобто підприємство, яке має дозвіл перевозити літаками пасажирів у різні части світу з Америки, замовило в варстатах підприємства Боінґ двацять страто-літаків, плянованих на взірцях воєнних літаючих фортець Бі-29. Вони можуть везти по 80 подорожних і летіти зі скорістю 340 миль на годину. Ці літаки мають перевозити подорожних з Ню Йорку до Лондону від листопаду 1946. Їх кошти мають виносити $25,000,000. Подорож з Ню Йорку до Лондону в Анґлії має тривати 11½ години.

ДОМАГАЄТЬСЯ ДАЛЬШОЇ ПРОДУКЦІЇ АТОМОВИХ БОМБ.

Ґенерал майор Л. Р. Гровс, який був головою уладжень для виробу атомової бомби перед закінченням американсько-японської війни, став на допити сенатської комісії для атомової сили. У двох годинах часу він відповідав на запити, а в відповідях заявився за те, щоб Злучені Держави дальше виробляли атомові бомби, доки не буде міжнародного вирішення для її переховання. Він виявив погляд, що федеральний скарб мусить видавати по пятьсот міліонів долярів річно на втримання апарату для виробу бомби.

СЕНАТОР ПРОТИ ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

Серед дискусії в сенаті над участю Злучених Держав в Орґанізації Обєднаних Держав появляються різні проекти для втримання світового миру. Так ґрупа девятьох републиканських і шістьох демократичних сенаторів вийшла з пропозицією, щоб міжнародний суд мав право примусово розбирати міжнародні спори і видавати присуди. Сенатор Едвин С. Джансон, демократ з Колорадо, заявив, що він буде голосувати за урядовим проектом, щоб підтримати військовою силою УНО, бо для людства нема ратунку на випадок вибуху війни. Він головно остерігав перед війною з Росією, бо в такій війні оба краї поповнять самогубство.

У конгресі домагаються провірки допитів про вияви Горлія

Як в сенаті, так і в палаті послів, вияви бувшого амбасадора до Китаю, ґенерала майора Горлія, про роздвоену політику в секретаріяті закордонних відносин, викликали багато коментарів і занепокоєння. Домагаються розпочати конґресові допити в справі заграничної політики Злучених Держав, а зокрема в справі політики в Китаю. У досліджуванню спонук, якими руководився Горлі, коли оприлюднив свої закиди, пресові кореспонденти у Вашинґтоні розголошують, що на виступ Горлія впливав головний командант американських збройних сил у Китаю, ґен. лютенант Алберт С. Відемаер.

ДІЄЦЕЗАЛЬНІ ПОМИНКИ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

В неділю, 25. листопаду ц. р. — як подає „Америка" — у Філядельфії, Па., відсвятковано вельми торжественно перші роковини смерти бл. п. Митрополита Андрія Шептицького. Поминки були дієцезальним святом, котрого уладження спочивало в руках Комітету, на якого чолі стояв впр. о. канцлер Филимон Тарнавський, а в склад котрого входили оо. П. Процько, д-р В. Федаш, В. Білинський і Н. Волянський.

Поминальний обхід складався з двох частин — архієрейської Служби Божої і панахиди в катедрі Непорочного Зачаття Діви Марії, та святочної академії, що відбулася в авдиторії Вищої Дівочої Школи СС. Василянок на Факс Чейзі, Па.

В год. 3. пополудні зачалась на Факс Чейзі поминальна академія, на яку склалися сольові продукції наших артистів пп. Мих. Голинського, Ольги Лепкової і Донни Гресько та виступу Катедрального Хору під управою п. Марусевича і орхестри Дівочої Академії СС. Василіянок під орукою п. П. Келечави. Святочні промови про незабутного Митрополита сказали: о. д-р Василь Федаш по англійськи, а о. Володимир Білинський по українськи.

На поминальне свято прибули гості навіть з подальших місцевостей як Джерзі Сити, Н. Дж., Нортгемптону, Істону і т. д.

Полуднева Америка заявила Японії в 1941 році, що стоятиме при Злучених Державах

Японія висондовувала ще весною 1941 року, яке буде становище держав Полудневої Америки, якщо прийде до війни між Японією і Злученими Державами. Що більше: японські дипльомати таки тоді просто заявили, що до такої війни прийде. Та відповідь держав Латинської Америки була така, що вони стоятимуть при Злучених Державах. Про те все знав тоді теж і департамент стейту в Вашинґтоні. Таке виходить з слідства, яке веде Спільний Конґресовий Комітет у справі Перл Гарбор. Наприклад бувший бразилійський президент Варґас відповів японському представникови дуже ясно й просто такими словами: „Якщоб Японія заатакувала Злучені Держави, чи виповіла їм війну, то тим самим вона заатакувалаб Бразилію, чи виповіла їй війну".

ДАДУТЬ ҐЕНЕРАЛОВИ МЕКАРТУРОВИ СПЕЦІЯЛЬНІ ПОВНОВЛАСТИ

Уже кілька тижнів радить у Вашинґтоні Далекосхідня Дорадча Комісія, в якій, як відомо, Совети ще досі не мають свого заступника. Головою комісії є д-р Герберт В. Іват, австралійський міністер заграничних справ. І він саме заявив, що Комісія заявилась за те, щоби дати ґенералови Доґлесови МекАртурови, аліянтському начальному командантови в Японії, ще „спеціяльні уповноважнення", які далиб йому змогу самостійно поступати в певних надзвичайних випадках.

ЗА СОЮЗ ФІНЛЯНДІЇ З СОВЄТСЬКИМ СОЮЗОМ

Комуністична партія Фінляндії працює тепер ревно в тому напрямі, що як тільки буде підписаний мировий договір, щоб Фінляндія ввійшла в союз з СССР, а не входила до ніякого „нордійського бльоку". Таке заявив кореспондентам Віле Песі, років 43, металевий робітник, що сидів 10 років у тюрмі, а тепер є ґенеральним секретарем комуністичної партії в Фінляндії. Ще казав, що комуністичну партію основано в Фінляндії в 1918 році, та що тепер партія має 20,000 членів і 40 послів в парляменті.

ЯМАШІТА НЕ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИНИ ЗА ЗЛОЧИНСТВА

Ґенерал Томоюкі Ямошіта, суджений в Манілі за злочинства, яких допустились японські вояки в Филипинах, а які були під його командою, заявив перед судом, що він не почувається до ніякої вини. „Маляйський тиґр", якого судять як воєнного злочинця, заявив далі, що якщоб він був знав про ці злочини, він був би покарав тих, що їх поповняли в повною строгістю, передбаченою воєнним законом. Казав, що зарядив евакуацію Манілі з стратеґічних зглядів, бо в горах лекше ставити опір, а теж тому, що не хотів перебирати тягару харчування міліона людей в часі облоги. Теж казав, що він ніколи не видав приказу нищити будинки в місті та мости, та що приказав трактувати інтернованих і полонених так, як офіцирів та підофіцирів і вояків японської армії.

НЕ ТАК ТО ДОБРЕ В ЯПОНІЇ, ЯК ЛЛЄ ДОЩ!—Це так вилгядає у многих військових бараках в Японії по зливі. Особливо, як ллє дощ три дні, або й довше, що в Японії є звичайною подією. Сцена, яка перед нами, знята в американських бараках на летунському полі біля Осаки.

ЧОРЧИЛ ЗААТАКУВАВ ГОСТРО СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ПРАВЛІННЯ В АНҐЛІЇ

Програма соціялістичної Партії Праці, яка віднесла при останніх британських виборах до парляменту повну перемогу і контролю своєю більшістю голосів парлямент, зістала заатакована в різкий спосіб Винстоном Чорчилем, провідником консерватистів. З його атаки виходить, що в парляменті зачнеться опозиція консерватистів проти правління соціялістів та проти їхньої програми. Ця опозиція, як заповідають, буде зведена до „фукдаментальних різниць". Чорчил, який має 71 років, як описують, неначе віджив, як зачав сипати громами на соціялістів, вживаючи раз гострих, а раз іронічних та саркастичних слів, розраховуючись з „соціялістичними доктринерами" і „гіркими та твердими як залізо соціялістичними доґмами". Чорчил заявив, що як Британія ввійшла в „смертельну кризу" в 1939 році, так знайшлася тепер в подібній кризі тому, що „соціялісти завзялися довести її до банкротства і позбавити її свобід". Його партайманн добре насміялись, як він їм дякував за те, що мають провідника, що „довів їх до такої політичної поразки, якої Партія Торіїв не зазнала в цілій своїй історії". Останні вибори до британського парляменту назвав Чорчил, коли іде про їхній вислід, „одним з найбільших нещасть", яке колинебудь навістило край. Під тим нещастям розумів Чорчил соціялістичні пляни, які він вважає зле подуманими і нездійснимими, та які існують в головах фантастів. Одначе звертаючись в сторону Злучених Держав зазначив, що „ми собі з тим всім самі зробимо порядок", а тим самим дораджував поступати з Британією по давному, не звертаючи уваги на те, що при владі є соціялісти. Закінчив тим, що тепер головне питання в Анґлії буде обертатись біля такого: „Нарід проти соціялістів".

ЯК ЗАГАРБАВ ҐІТЛЄР АВСТРІЮ?

Отсе питання, яке властиво розвязане, коли іде про загальні відомости, набрало на суді в Норемберзі документального значення. Американський прокуратор, д-р Алдерман, доказував, що націсти — Гітлер і його спільники, що знаходяться на лаві підсудних — плянували підступне захоплення Австрії довгими роками. Це виразно виходить з афідевіту Джорджа Месерсміта, американського амбасадора до Мексика, предложеного судови. Месерсмит був давніше ґенеральним консулем в Берліні, а потім послом в Австрії. На те саме вказує меморандум бувшого амбасадора Вилйема С. Булита, яке він уложив по розмові з націстівським міністром заграничних справ, Константином фон Найротом, 18. травня 1936 р.

ПРИЗНАВ, ЩО ДОПУСТИВСЯ ЗРАДИ.

Лондон мав свого роду сензацію: Джан Амері, років 33, що є сином бувшого державного секретара для Індії, визнав на суді, що є винуватим державної зради, за що зістав засуджений на кару смерти. Ціла розправа з присудом тривала всього вісім минут. Прокуратор, що прилетів на розправу літаком з Норемберґу, а теж і оборона, не мали супроти цього ніякої роботи. Амері відповідав перед судом за те, що в часі війни був німецьку пропаґанду через німецьке радіо і пробував втягати британських полонених в Німеччині до „Леґіону св. Юрія", що боровся проти Советів. Передше Амері боронився тим, що він не зробив нічого злого супроти свого краю. Суддя, почувши, що Амері визнає себе винуватим, запитав ще, чи він добре розуміє, що це означає, а перековавшись, що так є, видав присуд смерти. Його відвезли зараз до тюрми, в якій сидить Вилієм Джойс, відомий з націстівських радіових промов як „Лорд Го Го", що теж засуджений на кару смерти.

СМІЯЛИСЬ З ПРЕМІЄРА.

Таке сталося в Японії в палаті послів з японським премієром, бароном Кісуро Шідегара, як він відчитував свою програмову промову. В дискусії над промовою його обвинувачували, що він зовсім не дбає, щоб Японія дістала справжній демократичний уряд. Проґресивний посол, Така Саіто, заявив, що бувші премієри, а то князь Фумімаро Коное і ґенерал Гідеко Тожо, є винуваті за те, що японський нарід опинився у війні. Шідегара заявив, що многі з винуватих є вже заарештовані, а щодо інших ведеться слідство.

ВДОВОЛЕНІ З МАРШАЛА.

Резиґнація Ґен. Горлія з його становища в Китаю не була там несподіванкою, бо про це вже ходили давно слухи. Та сензацією стала номінація ґен. Маршала як наслідника Горлія. Китайці вважають собі це за велику честь. Політично, як кажуть, це означає, що Злучені Держави не погодяться з тим, щоби при допомозі китайської домашньої війни, відривати від Китаю Манджурію, Нутрішню Монголію, або Сінкіянґ. Преса в Китаю пише про ґен. Горлія як „справжнього, великого приятеля Китаю".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Не йти слідами тоталітаристів!

Націстівські злочини покрили огидою цілу Німеччину і весь німецький нарід. Що більше! Навіть і цілу Европу, бо й вона винувата, що допустила до заіснування таких тоталітарних і диктаторських режімів, що покрили себе такими огидними злочинами, яких досі світ не знав. Та тепер тоталітаризм наглядно скомпромітований. А злочини націстівського тоталітаризму навіть на суді! Значить, що треба принаймні тепер дбати, щоби не було нігде місця на діяння, подібні до тих, які виходять на яв на таких судах, як над „бестією з Бельзен", чи над тими, що їх судять у Норемберзі.

Правда, тяжко забути і поміркованій та зрівноваженій людині те, що вона, її рідня, а то й її нарід витерпіли, наприклад, збоку такого варварського режіму як націстівський. Та за злочини треба судити і карати винних. Це розумне й справедливе. Але зате це вже щось інше, чи треба людям відплачуватись таким самим „добром", якого зазнавали від дикунів-злочинців. А саме про таку відплату доносять американські кореспонденти з Европи, описуючі трагічні сцени з тими німецькими дітьми, що їх виганяють з Прусії, чи з Судетів. Отже не іде тут про якесь милосердя над німцями, а в першу чергу іде про те, щоб піднести в Европі мораль і завернути її від того дикунства, в яке її завели диктатури і тоталітаризми. Тому саме американські кореспонденти звертають увагу на подію з 300 малими дітьми, що були в захисті евангелицької церкви в Фінкельвальде, на Поморю, а яких звідтам вигнали і переслали баржою з Штетина до Берліна в такому стані, що, як подає звіт Міжнародного Червоного Хреста, діти просто гинули з голоду, а ті що жили, були опухлі через недоїдання і не мали навіть сили відганяти мух, що обсідали їхні рани та опухлини в носі, вухах і т. д. Вигляд тих дітей, як кажеться у звіті, був визовом, киненим людській цивілізації. Британський командант, що його візвали, щоб оглянув той образ людського упадку, признав, що вернувши до хати, було йому неможливим засісти до вечері... Бо як старі завинили, то за що мають терпіти діти, малі діти! З німцями, пишеться далі, поводяться подекуди так, як націстівський режім поводився з жидами. Це нові жиди, пише американський капелян, побачивши в Чехословаччині на картках, що де перше було вибито „жид", тепер виписано „німець". Чи тільки для такої зміни крівавився світ, питають розумні люди?

Ми знаємо, як світ мовчав, як гинули з голоду у Советах міліони українського народу, включно з малими дітьми, що були так само опухлі, як ті, що про них тепер згадують американські кореспонденти. Тому, що світ мовчав, дав тим нагоду зродитись ще й націстівським злочинам. Тому тепер треба дбати, щоби такі методи були нетолеровані всюди і супроти всіх, бо вчера проти жидів, нині проти німців, а позавтра проти кого іншого. І так далі, і так далі. Дикунство є дикунством безогляду на місце, де діється, і на особи, яких зачіпає. А як його нігде не буде, то не буде і тих терпінь, що їх переносив і далі переносить український нарід.

НЕ ОДИН, А ДВА СВІТИ!

Від часу появи книжки „Один Світ", написаний Венеделом Вилкієм після його повороту з подорожи довкруги світу в 1943 році, принялася в Америці думка, що цілий світ, зогляду на нові винаходи у военній техніці, творить тепер одну цілість. Це й було головним мотивом творення Орґанізації Обеднаних Держав із всесвітним чартером на конференції у Сан Франсиско, в квітні й травні 1945 р. Якийсь час світ був захоплений надіями на вічний мир, аж поки невдача конференції міністрів закордонних справ у Лондоні, в вересні 1945 р., не виказала, що цей один світ не є одноцільним каменем, або як то кажуть „монолітом", і що в нім є деякі щілини. Ці щілини почали швидко збільшатися, поки несподівано світ не відкрив, що світ це будівля з різного матеріялу.

Щобільше, найшлися такі передові журналісти, донедавна фанатичні прихильники червоної Росії, для яких вона була „найбільш поступовою державою", що тепер зміняють ось той свій погляд. Так треба розуміти статтю впливового колюмніста Волтера Липмена з ґазети Гералд Трибюн з 27. листопаду, яку він назвав „фільософія советсько-американських відносин".

У ній признається отсей советофільський автор, що він прийшов до висновку, що причиною назріваючого конфлікту між Америкою і Росією є помилка провідних політичних кол щодо цього, що можна довести до гармонійної співпраці між Росією і західними державами. Така співпраця, на думку Липмена є неможлива, хіба можливий є „модус вівенді", тобто можливе якесь співжиття. Це тому, що Росію відрізняє від західних країв ціла низка чинників. Вони не почалися від Ленінової Червоної Революції, каже Липмен, а тривають вже понад тисячу літ, коли то внаслідок розбиття старинної римської імперії на Східну й Західну, теж і світ поділився на два світи. Росія підпала під впливи Сх.-Римської імперії, тобто Візантії, і зчасом витворила свій відрубний світогляд, який тритає до сьоґодні. Похід Наполеона в Росію викликав посунення Росії на Захід, навіть дальше ніж в останній світовій війні, але її не переродив. Коли упав Наполеон і Німеччина прийшла до сили на його місце, то вже тоді виявилось, що мусить прийти до конфлікту між російською імперією та Західним світом. Відтоді після кожної великої війни появляється теж питання: запанує Росія над світом, чи розлетиться. Таке саме питання появляється й тепер.

Від себе Липмен заявляє, що культуральний розділ між Росією й Західним світом є застарий, щоб можна було рахувати на щиру й скомплікованну співпрацю. Тому дипльомати і всесвітні політики повинні прийти до висновку, що нема „одного світу". Одначе з того не випливає, що мусить бути певний зудар, бож можна найти якийсь „модус вівенді" між тими світами.

Микола Чубатий.

Американсько-анґлійська політика та справа України

II.

Обнова та повторення засад Атлянтійського Чартеру, ба навіть його поширення, не сказане було през. Труманом на вітер. Ця мова мала на думці конкретні справи, які Совєти вважають вже цілковито порішеними, зате Америка не вважає їх за цілковито вирішені. Навпаки, Америка вважає, що ці справи є в завішеню і доперва в майбутности вони мають бути вирішені.

Не даром у Вашинґтоні сидять ще посли балтійських держав, Литви, Лотви та Естонії, хоч Совєти давно перестали вважати, що такі держави істнують на світі. На цій самій правній позиції находиться ще нині справа Західної Білоруси, справа Західної України та справа Карпатської України. Все це країни „приязні" в розумінню мови през. Трумана, тому їх населення має дістати повне право свобідно висказатися, яку хоче мати владу над собою.

Справа балтійських держав.

Дрібні балтійські держави Совєти окупували силою та перевели там так само, як на Західній Україні, „совєтське голосування", що майже на „сто відсотків дало, згоду" населення йти в совєтську неволю. Наївністю булоб думати, що ця справа полагоджена згідно з волею заінтересованого населення. Навпаки, кожен розуміє, що тут рішила тільки груба сила, насильне завоювання свобідних трох невеликих балтійських народів.

През. Труман заявив, що Америка не піде на компроміс зі злом, отже це вяже през. Трумана не признати совєтської окупації тих держав так довго, як довго ці народи не дістануть змоги висказатися про своє майбутнє. З другого боку тяжко думати, щоби тим державам могла бути нині привернена повна незалежність по тім, що до тепер сталося. В міжчасі Потсдамська умова поміж Труманом, Атлім та Сталіном признала Совєтам східну частину східних Прус з Кеніґсберґом. Колиб тим тром державам булаб привернена повна незалежність, то новий східнопруський набуток Совєтів завис би немов у повітрю, ставби практично неужиточним для Совєтів.

Яке з того заключення? З того можна вносити, що в плянах Америки є якась інша розвязка справи балтійських держав, яка приверталаб, що правда, дійсну самоуправу балтійським державам, одначе не відлучувалаб тих держав цілковито від Совєтів, якщо східно-пруський Кеніґсберґ має бути ужиточним для Совєтів. Таку розвязку буде мусіла найти нова міжнародна установа — Орґанізація Обєднаних Держав. Такою розвязкою може бути для прикладу, віддання тих держав під Совєтський протекторат під наглядом Обєднаних Держав, без вводження там совєтського ладу, але віддання в руки місцевого населення повної самоуправи.

Справа Західної України в світлі мови през. Трумана.

В розумінню міжнародного права таке саме є становище Західної та дещо відмінне Карпатської України. Нині стан такий, що Західну Україну на схід від смуги Курзона, поправленої Совєтами, вирішили в Ялті тільки половично. Рішення в Ялті говорить в цій справі, що східна межа нової Польщі має бігти вздовж смуги Курзона, натомісць ані словом не згадується, що ця країна прилучена вже до Совєтів. Що з того виходить? З того виходить, що Західна Україна відлучена від Польщі, натомісць вона не прилучена до Совєтів.

Тим, чим є до нині утримування балтійських представництв у Вашингтоні, тим є для Західної України така чисто формальна справа, що, для прикладу, всіх збігців зі Західної України зараховують ще нині як польських горожан, а не совєтських. Ця чиста формальність говорить одначе, що з правного боку Америка та Англія тої країни не вважають ще за складову частину Совєтської Росії, зглядно її провінції Совєтської України.

З того далі виходить, що справа Західної України ще може бути віддана раз під вирішення заінтересованого населення, як говорить третя точка мови през. Трумана та друга точка Атлянтійського Чартеру. Друга точка Атлянтійського Чартеру признавала з а х і д н и м українцям тільки право вирішити, чи вони хотять перейти спід Польщі під владу Совєтів, чи не хотять, але їм не признано права в якийсь інший, третій спосіб, вирішити справу своєї країни. Та з третої точки засад американської політики, виложеної в мові през. Трумана, тепер виходилоб, що справу своєї країни мають західні українці вирішити по своїй волі, отже ще в якийсь інший, третій спосіб, ніж вибір поміж приналежністю до Совєтів або до Польщі.

Чи таке вирішення в нинішній ситуації можливе? Воно можливе теж в подібний спосіб, як справи балтійських держав. Країна ця може бути влучена до Совєтів, одначе її внутрішний лад може ще бути відданий до вирішення місцевого населення та країна ця може бути віддана під опіку Обєднаних Держав. Це міг би бути якийсь посередний спосіб розвязки справи Західної України та Західної Білоруси, який не відлучував би тої країни від Совєтів, але її устрій не мусів би бути комуністичний та русифікаційний. Західна Україна моглаб бути віддана під опіку міжнародної орґанізації, яка пильнувалаб, щоби Совєти респектували волю місцевого населення. В цій ситуації легко булаб розвязана справа соток тисяч українських збігців, що дісталаб змогу повернути на рідну землю беспечно.

Річ природна, що це теоретичні можливости, які Совєти так добре відносно балтійських держав, як теж відносно західної України будуть поборювати всіми силами свого міжнародного значіння. Щоби справу тих країн розвязати згідно з волею заінтересованого населення, на це потреба сильного ослаблення того значіння Совєтів, що вони його нині мають у світі.

Чи таке скорочення сили Совєтів можливе, це залежатиме від многих чинників. Такі ситуації були вже в історії й то навіть самої Росії. Росія (1878) виправилася проти Туреччини на балканський півостров, ніби то в обороні Болгарії. Звільнивши зовсім Болгарію Росія помашерувала аж під мури Константинополя в напрямі проливу дарданельського. Туреччина скапітулювала та приняла російський диктат в Сен Стефано. Росія перевела всі свої домагання. Одначе згодом скликана міжнародна конференція до Берліна всі ці уступства, вимушені на Туреччині, скасувала.

Чи таке тепер можливе, покаже майбутність. Всеж таки справа балтійських держав та справа Західної України в міжнародному розумінню це ще справи невирішені.

Справа Карпатської України.

Окремого характеру є справа Карпатської України, що теж як Західна Україна є приязною країною, отже має всяке право вирішувати свою власну долю.

Карпатська Україна перейшла під владу Совєтів зовсім безправно в розумінню міжнародного права, бо тільки на підставі обопільної угоди чеського та московського уряду. Карпатська Україна перед теперішною війною була автономічною країною, що прилучилася до Чехословацької Републики на основі окремої умови зі застереженням прав повної автономії. Тим способом Карпатська Україна вже на підставі передвоенного стану мала право рішати сама про свою долю, бо це не була звичайна провінція Чехословаччини.

Колиж премієр чесько-словацького уряду Фірлінґер заключав умову з Молотовом та віддавав Совєтам Карпатську Україну, то він відступив Совєтам країну, про якої долю він не мав ніякого права рішати. Тому прилучення Карпатської України до Совєтів є зі становища міжнародного права, безправним актом. По засадам американської політики, виложеної през. Труманом, населення цеї країни малоб дістати право вирішити свою долю. Таке право Карпатська Україна повинна дістати принайменше в таких розмірах, щоби могла вирішити про форму правління, чи бажаний її комуністичний лад чи ні, подібно як Західна Україна.

Справа підсовєтської України.

Четверта засада американської міжнародної політики виложена в мові през. Трумана говорить, що кожен нарід, що вже доріс до самоуправи, повинен дістати право свобідною волею настановити собі такий уряд, якого він собі бажає. Відноситься це не тільки до Европи, але також до Азії, Африки та до західної півкулі, говорив през. Труман. Постанова ця в майбутности відкриває на терені Обєднаних Держав можливість для цілої України домагатися ревізії свого статуту та свого відношення до совєтської Росії та до комунізму.

Що Україна вже доросла до самоуправи, то про це вже в Сан Франсиско вирішили самі Обєднані Держави, приймаючи Україну як свого члена співосновника. Україна доросла до самоуправи, одначе тої самоуправи вона не має, бо не з волі населення України походить теперішний уряд України, тільки з і м е н у в а н н я Москви.

Немає сумніву, що Обєднані Держави мають право прослідити чи уряд її члена виходить з волі народу чи ні. Коли Обєднані Держави будуть орґанізацією справді сильною та працездатною, то вони будуть в силі перевести неодну корисну ревізію в світі. На це потреба здетермінованої волі демократичних держав усунути зі світа всяку диктатуру та завести демократичний лад не тільки поміж нечленами, але також поміж членами Обєднаних Держав. Мова през. Трумана та Ернеста Бевина відкривають деяку надію для народів поневолених насиллям червоної влади.

Для нас, американських українців з цього така директива, що перед нами завдання історчиної ваги — пропаґувати і ще раз пропаґувати справу дійсного положення України в анґльосаськім світі. Ще краща розбудова українського квартальника, поява нових видавництв про Україну можуть принести справді реальну користь Україні в моменті, коли хоч частинно заломиться потуга червоної Росії.

(Кінець).

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

119)

За шістьдесят фунтів муки заплатили аж чотириста тридцять фунтів пшениці. Просто в голові не містилося, чому то так? Думали — помилилися, обчисляли знов. Виходило те саме...

Збіжжа не продали ні одного бушля. Рішили тримати хочаб пять літ, а за безцін не продавати. Чому воно так, Безхатний часто доглупувався раніше. Фармер збіжжа продукує, а ціни встановляють люди, які зеленого поняття про збіжжа не мають; всякі гандлярі, перекупці, компанії трести. Немилосердно диктують ціни і продуцентам, і за перевіз, і покупцям по за границями. Хочеш їсти — давай ціну, або здихай з голоду. Надвижки хліба палили, топили в морях, але своєї ціни не знижували. Тратили сотки тисяч, щоб з голодних людей дерти міліони. Коло компаній кормилося й збагачувалося сотки тисяч всяких посередників...

У перших роках кризи читав якось Безхатний, що в одному з більших канадійських міст жило на державній допомозі одинацять тисяч душ. На кожну душу видавалося допомоги півтретя доляра тижнево, тобто 27,500 долярів на всіх. Але місто видавало на допомогу 55—60 тисяч тижнево. Отже, другу половину, або й більше забирали урядники, що допомогою розпоряджували. В році пятьдесять два тижні, по 27 тисяч це міліон і чотириста тисяч долярів. Якась сума з тої другої половини йшла на оплату кватир „реліфників", на опал і шмаття. Тільки ті видатки виносили не більше десятьох відсотків загальної. Зрозуміло, що таке саме у більшій чи меншій мірі ділося по всіх містах. Для тих десятків тисяч допомогових урядників вигідніше було удержувати людей на жебрацькій допомозі, чим людям дати роботу, подбати за розвій країни. А при добрій волі робіт висталоб десяткам міліонів людей.

Зимовими вечорами розповідав дружині про інші випадки недоладностей за своєї лісової практики пізнаних. Фармер, у якого він працював попередно, надумав взяти контракт на нарубання чотирьох тисяч „кордів" дерева на опал, тимрику. Міська рада одного великого міста давала за „корд" по чотири доляри, тобто разом шіснацять тисяч. Згуртував фармер сусідів, поїхав розпізнати, довідатися про умови деталныше. Там йому сказали звернутися до адвоката, написати відповідну петицію. Адвокат радо пристав, але зажадав... по двацять пять центів від „корда". Фармер був не дурний, рішив дійти кінця — у скількиж то обійдеться, поки контракт здобуде? Посилали його від Анни до Кайафи, і поки дійшов кінця, скрізь то по „кводру", то по пятьдесять центів від „корда" треба дати. Але контракт підписали на шіснацять тисяч. Корд тимрику вийшов не чотири доляри, тільки два й пів. Крім того треба брати відповідальність, що чотири тисячі кордів до умовленого часу буде нарізано й наладовано в ваґони. А тут за кожний „корд" тимрику перший ліпший склепар на стації платив три з чвертю долярів, без клопоту й відповідальности. Не дурні фармери зобовязуватися. Ініціятива — ініціятивою, але чейже уряд міг той контракт дати від себе, не через приватних доробкевичів.

Був Безхатний свідком ще одного методу отої приватної ініціятиви. У тій самій околиці фармери нарізали для склепаря кілька ваґонів дерева на скриньки, так сваного „боксвуду", по ціні чотири доляри від корда. Самий Безхатний нарізав два ваґони, поміг свойому роботодавцеви дерево з лісу вивезти й завантажити. Поїхало дерево до Виніпеґу і всяка чутка про нього загинула. Щось у місяць склепар повідомив фармерів, що „боксвуд" згорів у місті. Але вони, мовляв, не хочуть фармерів кривдити, виплатять всім по долярови від корда. Ну, нехай втратять самі, а не фармери. Роботодавець Безхатного і вирішив: — пропала корова, хай пропадає й теля, — поїхав з Безхатним до міста подивитися на попіл і переконатися. Зайшли до складу. А там ваґонів зо двацять „боксвуду", цілісінькі, навіть огнем не полизані. Хибарка з дощок, де містилася канцелярія, трохи обгоріла, вставлені нові вікна і над дверями красувалася новісенька вивіска. В хибарці працює двох молодиків, фармерови від давна знаних. Виникла гостра розмова. Фармер з місця заявив, що має тут два ваґони „боксвуду", легко їх пізнає, бо робітник маркував трохи не кожне поліно.

— Ми нічого не знаємо! Папери попередньої компанії погоріли — заявили молодики.

— Погоріли папери, але дерево ціле! Або заплатите мені за нього, або я перевезу його на інший склад! — застерігав фармер.

Слово по слові, стали пересварюватися. Врешті молодики вивели фармера на двір, показали на вивіску.

— Дивись! Ваше дерево закуплене „Манітоба Боксвуд Ко.", а та компанія згоріла. Тепер, бачиш вивіску? Стоїть на ній „Алберта Боксвуд Ко." Це зовсім нова компанія і за зобовязання попередньої вона зовсім не відповідає.

(Дальше буде).

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(ЛИСТОПАД, 1945).

Переведення збірок на місцях.

Дійшло до відома Управи Злученого У. А. Д. Комітету, що по наших громадах вже вештаються люди, які заявляють, що вони мають уповноваження до збірок від Управи Комітету.

Подаємо щераз до відома, що переводити збірку по громадах мають право тільки члени з Злученого У. А. Д. Комітету. Тому треба від кожної такої особи жадати виявлення повновласти та подати такі випадки до відома Допомогового Комітету.

Гроші зібрані на вічах на Допомоговий Комітет теж мають бути перслані до Комітету, бо Комітет мусить здати з них звіт. Ніякого другого українського допомогового Комітету нема. Існують хіба українські відділи при Рошен Вор Реліф і при збірках вони так мають себе називати.

Членство в орґанізації посилки харчів.

З рамени Американської Ради Добровільних Допомогових Орґанізацій покликано до життя орґанізацію для пересилки харчів до Европи. На чолі орґанізації стоїть Доналд Нелсон, бувший голова Военної Продукційної Ради. Директором від Допомогового Комітету призначено д-ра Володимира Ґалана.

Завданням цеї орґанізації буде пересилка харчів до усіх европейських країв на взір орґанізації б. през. Гувера в часі першої світової війни. Одиниця чи орґанізація, яка бажалаб вислати пакунок з поживою до Европи, може закупити довільне число переказів та переслати їх орґанізації або даній людині. За представленням переказу буде видано в складі пакунок з поживою.

Перші збори директорів цеї нової установи відбудуться дня 28. листопаду 1945 і після цього вона негайно начне свою працю.

Ближчі подробиці пересилки будуть подані в Комунікаті.

Орґанізаційні збори та віча.

Ню Йорк, Н. Й. — Збори представників усіх орґанізацій м. Ню Йорку та околиці відбудуться в Демократичному Клюбі в четвер дня 6. грудня б. р. в год. 7. вечером. Збори з рамени Злучених Орґанізацій м. Ню Йорку. Референт д-р Вол. Ґалан, голова З. У. А. Д. К.

Честер, Па. — Допомогове Віче з рамени української греко-кат. громади в неділю дня 2. грудня год. 3 п. п. Референт д-р П. Дубас, секр. З. У. А. Д. К.

Бруклин, Н. Й. — Віче з рамени Допомогового Комітету в неділю 9. грудня, год. 2 п. п. Референт д-р Вол. Ґалан.

Дітройт, Міш. — Концерт на допомогу з рамени Федерації стейту Міш. в неділю 16. грудня б. р. Референти: пос. Глинка та д-р Вол. Ґалан. Дальші віча та орґанізаційні збори зголошувати негайно до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Злучений Українсько Американський Допомоговий Комітет.

ЩО ПИШУТЬ?

ЧОМУ НЕ ХОЧУТЬ ВЕРТАТИСЯ В СОВЄТИ?

(Лист писаний збігцями в Німеччині до земляка в Брукліні, пересланий американським вояком у вересні 1945 р.).

Ми, українці, що забрані були німецьким диктаторським урядом Гітлєра до праці в Німеччині, шлемо до наших українських братів в Америці гарячий привіт. Разом з тим подаємо, в якім положенню ми тут находимося. Є нас тут ще велике число, коло двох міліонів, на території окупованій американцями й англійцями. Походимо з різних українських областей, як з Галичини, Волині, Київщини, Полтавщини і т. д. До совєтської Росії ми не хочемо вертатися, бо відомо цілому світу, яка це терористична система правління. Вона хіба тим прославилася на цілий світ, що міліони українців вимордувала і спустошила цілі полоси української землі. Одним тільки голодом з 1933 року вимордувано 5 міліонів українців, а скільки вимордувано в таких ямах, як коло Винниці, де відкрито 17,000 українських трупів, або скільки вивезено на Сибір, то хто знає. Головно дуже стараються винищити людей хоч з трошка ліпшим розумом. Тепер совєтські мордерці стараються нас всіх дістати в свої руки й поробити нас винними, будьмо ми булиб тими, що пособляли заломити злочинний комуністично-імперіялістичний плян Москви. Як на Україні так і в інших краях ми мали передавати недобру славу за них, бо ми, як вони кажуть „назорілі комуністичне атечество". За те вони тих людей, як дістануть у свої руки, карають як можуть. Ніби то ми винні, що попали в німецьке ярмо. Але, що ми вже бачили інше життя як те, що Сталін нам давав, у колективах, цебто ми бачили американську армію і почули про справжню демократію і свободу, яка є в Америці, то тим самим ми вже недобрий елемент під комуністичний дурман.

Приїхавши під совєтську владу, там найперше бють печатку на руці, на спині й на лобі за те, що був на праці в Німеччині, а печатка має гітлерівську свастику. До рідного дому не пускають нікого з мужчин, тільки висилають до партійних баталіонів. Дівчат, як котра трохи ліпше вбрана, обдирають, а як вагітна, то й стріляють кажучи, що це німецька проститутка. До дому нікого не пускають, щоб там не пішли, як кажуть, до українських національних партизанів, котрі у великій кількости є на Україні і вони боряться за самостійну українську державу, а в 1944 році, як кажуть, заняли Київ і Полтаву і мають навіть танки і канони.

Перше були в нас українські національні партизани, що билися з німцями, бо німота хотіла сама зїсти цілий світ. Їх політика показалася подлою щодо українців. Німці старалися вивезти всіх українців до Німеччини на каторжну роботу, а на Україну післати німців на кольонізацію. Ми чули, що Америка одна має демократичний лад, але зле тим, що американські власти тут ідуть на великі уступки большевицьким комісарам в американській окупаційній зоні. Тут совєтські комісари гоняться за нами як собаки за заяцями, або тільки половити нас і повозити в засяг певнішого свого володіння. Наприклад у Вайсенфалсі коло Ляйпціґу американський командант передав в совєтські руки двох українських старих еміґрантів, старших політичних діячів. Ці еміґранти були орґанізаторами українського національного комітету, котрий був потрібний на те, щоб вести якесь орґанізоване життя тих людей, котрі в любові до демократії, а з ненависти до комуністичного ярма, не хочуть вертатися до совєтської Росії.

В інших містах були люди постріляні за те, що не хочуть їхати до комуністичного пекла.

Та чи то тільки одні українці туди не хочуть їхати? А латиші, вірмени, білорусини, естонці, литовці, татари і навіть багато самих росіян не хочуть знати свого, як вони кажуть „різношерстного атечества". А тут тобі ніякої оборони, бо американці як кажуть, мають договір з совєтською Росією, що всі українці й інші бувші совєтські „ґраждані" повинні вертатися „на родіну". Нераз треба тікати в німецькі ліси, щоб схоронитися від тих совєтських аґентів, що їздять по американській окупаційній зоні і ловлять людей, щоб їх вивезти на ґарантовану смерть, наругу й муку. Було багато таких випадків, що американці, коли хотіли помагати передати українців в совєтські руки, говорили українцям: „От ви, кохані українці, сідайте на машини, а ми вивеземо вас з цього ляґеру в другий" або ніби до Америки, а потім пакували до ваґонів і віддавали большевикам в зуби.

Отака то наша дійсність.

Здоровимо Вас і просимо, пришліть нам з Америки українські ґазети на адресу того чоловіка, що Вам пришле це письмо...

Що писала "Свобода" тому 40 років?

9. листопаду 1905. р.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО!

З початком наступного 1906 року, мабуть уже в січню, пічнемо в „Свободі" друкувати „Практичний підручник до науки анґлійської мови". „Підручник" уложений так, що з нього може кожний навчитися по анґлійськи читати, писати й говорити. Його будемо друкувати лекціями, потрохи в кожнім числі „Свободи".

ПАРАФІЇ ПРИ УКРАЇНСЬКИХ ГР.КАТОЛ. ЦЕРКВАХ ОБНЯЛИ:

о. Й. Чаплинський в Ню Йорку; о. Д. Добротвор в Ст. Луїс, Мо.; о. І. Велигорський осів в Олифанті, Па.; о. М. Струтинський в Елизабет, Н. Дж.; о. Заклинський в Бофало, Н. Й. — В Пітсбурґу відбулося 29. жовтня посвячення нашого цвинтару. Церемонії довершив о. М. Стефанович.

ПЕРШЕ ПРИЛЮДНЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В РОСІЇ.

Дня 11. жовтня 1905 відбулося в Петербузі велике віче українських студентів, в якому взяло участь понад 2,000 осіб. Перший референт зазначив, що від часу прилучення України до Росії, значить за 250 років, це перше українське віче в Росії. На вічу зажадали автономії України на широких демократичних федеративних основах.

16. листопаду 1905. р.

456 НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ.

В місяцю жовтню приступило до Українського Народного Союзу 456 членів. Нове братство, св. Михайла, як від. 125 У. Н. С., зорґанізовано в Ленкен, Па. Приходу за жовтень було $22,505.89, а загальний стан каси з кінцем жовтня виносив $19,380.43. Екзекутивний уряд: К. Кирчів, предс.; А. Шаршонь, кас.; С. Ядловський, секр.

БАЛЬ ЧИТАЛЛЬНІ „САМОПОМОЧИ" В НЮ ЙОРКУ.

Відбувся 4. листопаду. Гостей було 150. Прикрасою балю були співи й декламації. Хор під проводом Ст. Сімкова відспівав „Реве та стогне" і „Як би була я зазулев", а панна Сабина Ярема і п. Ос. Косовий віддеклямували „Тополя" Шевченка і „Каменярі" І. Франка. При кінци промовляли: С. Чарнецький, о. Й. Чаплинський і Григорій Климович. Тов. „Народна Самопоміч" дало досі три наукові відчити, а це в Ню Йорку, Йонкерсі і Блумфілді (Н. Джґ).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

Українська православна парохія і Український Народний Дім відсвяткували Листопадове Свято, дня 18. листопаду в ґалі Українського Народного Дому. Присутніх на ґалі було поважне число, а між ними находилися теж і наші яничари-комуністи. Чого вони шукали, за чим прийшли, годі сказати. Та ми певні того, що не прийшли вони віддати поклін тим, що полягли у бою за волю і долю Українського Народу, як і певні ми того, що вони не вірять у Перший Листопад як день Воскресіння Західної України.

В програму свята входили: стрілецькі пісні, які відспівав Хор Лисенка, під управою о. Григорія Павловського; декламації: Розалія Петрик — Наша доля тільки в наших руках, Олеся Баран — По незгодах між братами, Юлія Підгорецька — Подивіться лишень добре, Марія Стецишин — Зажурився ти наш Павле; сольовий спів о. Григорія Павловського; спів школярів: Андрія Пастушка — Бистра вода, і Олена Миколи: Вже більше літ двісті. Свято відкрито американським гимном.

Вступне слово від Українського Народного Дому мав наш торговець Николай Рубаш, який виказав події Першого Листопаду. Він був дальшим впорядчиком Свята.

Святочну промову на тему „Визвольні змагання і українське положення в сучасному" мав виголосити о. д-р Володимир Колодницький. Та на превеликий жаль ціла промова бесідника зводилася до переконання, що Радянська Україна є вистарчальна держава для українського народу, і що ми повинні співпрацювати із радянським комуністичним Союзом. Головні недомагання української політики були такі: 1) Ми не мали політиків, 2) нарід на рідних землях видно, що хоче радянської влади, 3) наша боротьба з комуністичною Росією приносить смерть і знищення українському народови, 4) українські збігці повинні повертати на Радянську Україну, а ми тут в Америці не повинні їх дурити, що дамо поміч, бо на це ми не маємо засобів, 5) як ми думаємо мати Вільну Україну?, 6) час покаже чи Радянська Україна є добра для нашого народу, 7) вкінці осторога звернена до комуністів, що коли вони будуть розстрілювати чи висилати українців на Сибір, то тоді ми будемо проти Радянської України.

Такі й їм подібні були спроби доказів, що ми є радянські українці. Вони тільки компромітували Свято Першого Листопаду.

Кінцеве слово виголосив місцевий парох о. Омелян Мицик. Тема мала бути: „Наші провідники в минулому й теперішні ренеґати". Та пропаґандивна промова о. д-ра В. Колодницького змусила мене залишити тему, а відповісти по точкам на всі ці несправедливі, пропаґандивні його тези та доказати о. В. Колодницькому, що він відійшов від ідеї Самостійної України, від ідеї за яку він сам боровся та за яку тисячі молодих юнаків зложило своє життя на жертівнику волі, яких він, як колишній атаман провадив у бій та ще й під жовто-синім прапором. Далі напровадив я докази, що Москва завсіди грала ролю невинної вівці у овечій шкірі та обіцянками нищила волю й життя українського народу. Переяславський договір це найкращий документ, який свідчить, що Украна завсіди бажала жити в згоді з москалями та спільно боротися проти Польщі. Та азійська нетерпимість і ненависть не дали Москві змоги оцінити вартість братнього співжиття, тому вона вічно нищила культуру, мову, релігію та все, що тільки носило назву українства. Москва бажає тільки такої згоди, якою вона може нищити самостійне вільне українське життя. Все, що тепер діється в Україні, це тільки продовження старої царської політики. Москва, біла чи червона, думає тільки про російську імперію, а землі українців, та інших слов'ян, бере за свої кольонії, які вона хоче грабувати.

А вже найбільше болюче було чути, як о. д-р В. Колодницький говорив про безборонних українських скитальців. Бо вони не тільки в нужді, голоді й холоді, але навіть не мають змоги сказати слова на своє оправдання. Радить їм вертати до Радянського Союзу. Таж вони там жили! Вони цей рай бачили і тільки вони одні мають право про це говорити, чи там є добре, чи шибениця, розстріл, тортури і Сибір. Вони, а не ми, що наїлися американського добра, мають право казати, де вертати тим скитальцям. Вониж лишили рідню, вони лишили добро, вони лишили все що найдорожче, і чи вони не верталиб до цього що їм найдорожче, як би вони знали, що там бодай в кровавому поті чола зможуть заробити кусень сухого хліба та хоч сяк так провести останні дні свого життя. Таки треба дійсно цілком із глузду зїхати, щоб ставати погоничем рідних братів на видиму загибіль! Там пекло вже на землі і тому, отче, не посилайте людей в це пекло Радянського Союзу.

На ці й інші болючі наклепи та аґітаційні поради відповів я в свойому кінцевому слові й вкінці порадив отцю Клодницькому скинути ковнірець, залишити парохії, зречися американського горожанства і поїхати там, де є рай на землі, а інших лишити в спокою. Хай вони живуть там, де вони думають, що є добро й гаразд. А ми зі своєї сторони подбаємо допомогти нещасним скитальцям. Може не дамо вигідного життя, але дамо останню вдовину лепту тим, що наші рідні, що волі́ють вмерти у нужді ніж зрадити ідею вільної і від нікого незалежної України. Чим хата багата, тим рада. Скликаємо теж віча, щоб закликати й американців нести допомогу українському народови. А хто вірить у Бога, той повірить, що треба давати таку поміч.

Вкінці ще про ширене большевиками питання, як ми думаємо збудувати Україну: в союзі з поляками, чи війною? Ми вже аж надто ясно виказали, що український нарід не бажає творити спілки ні з одним ворогом України, як також не бажає собі Третої Світової Війни. Ми тільки маємо тут право взивати Аліянтів, щоби вони таки дотримали ухвал Атлянтійського Чартеру і Міжнароднього Чартеру, виготовленого в Сан Франсиско, де ясно говориться, що кожний нарід, кожна людина, мають мати право на вільне життя. І коли Росія дійсно „благородна матушка" для українського народу, коли Росія дійсно не має імперіялістичних посягань, коли дійсно не являється вовком у овечій шкірі, то вона повинна сама зречися володіння над Україною і дозволити народови вибрати свій власний уряд, який мав би право сам підписувати договори, чи то з поляками, чи москалями, та мав змогу жити вільним життям у своїй хаті.

Концерт закрито відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Підчас концерту переведено кампанію для закуплення VICTORY BONDS і в десяти мінутах закуплено бондів на суму $25,000. Тепер ведеться дальша кампанія, щоб виграти нагороду-образ, який переслано з Вашинґтону.

о. Омелян Мицик.

ПОШУКУЄМО 325 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошенй отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

174)	Відділ Союзу Українок Америки, ім. О. Кобилянської, Вунсакет, Р. Ай.	$ 100.00
175)	Сестрицтво Пречистої Діви Марії, Вунсакет	100.00
	Разом	$ 200.00
	Попередно проголошено	17,350.00
	Разом	$17,550.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилейне Свято відділу 204 У. Н. Союзу.

У неділю, 18. листопаду, відбулось в салі укр. прав. церкви при 14-тій вулиці, ювилейне свято від. 204 У. Н. Союзу з нагоди його 20-літнього існування. В програму свята входили промови, вистава драми „Сирітські Сльози", а по виставі баль. Свято відкрив вступною промовою член відділу, о. прот. Л. Весоловський, який пояснив вагу ювилею та зазначив, що коли відділ 204 став одним з найбільших відділів у Союзовій родині, то це треба завдячити праці заряду цього відділу, а зокрема щирій та ревній праці його секретаря М. Близнака, що секретарює в цьому відділі від самих початків його оснування.

Драму „Сирітські Сльози" відіграли члени Аматорського Гуртка „Промінь", що є теж і членами відділу, а саме, Марія Городецька, І. Грицишин, М. Першин та інші. У підготовці вистави помагали І. Кучмак і В. Каспрук. Сама вистава перейшла з успіхом, бо аматори відіграли свої ролі вміло та з чуттям. Також і публика дописала, бо саля була заповнена.

На перервах між діями згаданої драми промовляли головний секретар У. Н. Союзу, Д. Галичин, і секретар відділу М. Близнак. У своїй промові Д. Галичин підніс, що коли брати під увагу протяг часу 20 років, то за такий час ніякий відділ в У. Н. Союзі не зріс на таке число нових членів, на яке зріс відділ 204. Бо нема такого відділу в Союзі, щоб, зачинаючи своє існування в 1925 році з кількох членів, начисляв тепер більше як тисячу старших членів і дітей. Тому цей відділ має і добру причину обходити 20-літний ювилей, бо це є справжній ювилей справжнього успіху та великої праці. М. Близнак переповів, яку працю провадив відділ на Союзовому та громадському полі. Зокрема згадав, що наприклад, в році Золотого Ювилею У. Н. Союзу, відділ придбав для Союзу 117 членів, а цього року, це є в році свого 20-літнього ювилею відділ зорганізував вже досі 63 члени. А коли мова про народну роботу відділу, то, говорив М. Близнак, не було тут в Америці за цих 20 років ані одної важнішої акції, яка велась нами в користь Америки чи України, щоби відділ не брав у ній участи та не спомагав її. Теж і з цього ювилею призначимо частину чистого доходу на працю Українського Конґресового Комітету, закінчив М. Близнак.

Присутний.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Віче для допомоги скитальцям.

З ініціятиви Українського Допомогового Комітету в стейті Мішиґен відбулось 30. вересня б. р. в авдиторії Чедсі Гайскул віче, на яке прибуло було біля пятьсот осіб.

Предсідник згаданого комітету, адв. Іван Панчук відкрив віче і заявив, що цей комітет разом з Філядельфійським комітетом створили один спільний комітет, під назвою, Злучений Український Допомоговий Комітет, якого головний осідок є в Філядельфії, Па. Цей комітет одержав від Президентського Борду в Вашингтоні лайсенс на всі Злучені Держави для збирання жертв потерпівшим від війни українцям, так, як це збирають комітети державних націй.

Далі говорив представник „Дітройт Ворчест". Він пригадав, щоби піддержати цю установу головно тепер, бо з її скарбниці йде допомога далеко поза Дітройт, ба, навіть до Европи на допомогу скитальцям. Посадник міста Дітройт, Едвард Дж. Джефрис, в дуже яскравій промові підкреслив, що ми тут живемо на волі в найкращих достатках і тішимося свободою, а рівень заробітної платні в Дітройт є найвищий в Злучених Державах Америки. Тому ми повинні звернути увагу нині на тих, що в холоді і голоді страждають. Треба отже нам більше памятати за ті американські ідеали, які кажуть нам: „жий і дай другому жити". Це наші традиційні завдання.

Дуже важну промову про положення наших скитальців в Европі, як і те, звідки вони взялись, виголосив вояк Андрій Николюк, який кілька

ДВА НАЙВИЗНАЧНІШІ НАЦІСТИ НА СУДІ.—Це Герман Ґерінґ, нацист ч. 2, і Рудальф Гес, нацист ч. 3, прислухуються на суді в Норемберзі, щодо яких злочинів їх обвинувачують.

тижнів тому прибув з Европи до Канади. Впродовж години спокійно змалював страшний стан українців, з якими він мав нагоду стрічатися і розмовляти в Европі. Бачив тисячі з Східної і Західної України, стрічав українців в Італії, Франції, в таборах Голяндії й Німеччини, в Парижі, Брюселі і Лондоні. При кінці ствердив факти, що українські скитальці в Европі знаходяться в найгіршому стані, та що вони голі, босі і голодні й переслідувані ворожими агентами.

Взірцеву промову до збірки виголосив о. д-р. С. Тиханський. Він вказав присутним на християнський обовязок голодного накормити, голого приодіти. Кожний з нас мусить причинитися, хто чим може до так важного чину і дати негайну поміч нашим братам і сестрам в Европі.

Жертвували: В. Шанайда $100; Н. Семеген $15; по $10: І. Семеген, М. Присташ, Ф. Гузіль, В. Головчак, Ів. Дячун, М. Сковрон; по $5: Г. Іваськів, В. Задойко, Т. Нагірний, М. Кочкодан, В. Панчук, А. Білоус, Т. Чорний, О. Базелевич, В: Довгань, Т. Баран, М. Джумага, Д. Липкан; по $2: С. Дембіцький, В. Василишин, А. Ниспон, Й. Федоришин, С. Гаґа, С. Левкут; по $1: Н. Григорів, Т. Починок, В. Лазечко, М. Шустакевич, М. Чемний, А. Ганиш, А. Білик, П. Керницький, В. Колодій, Д. Червінський, М. Кузик, Й. Кирчук, М. Кахній, Т. Горбуш, А. Сидор, К. Мельник, М. Сохан, В. Єднак, В. Угрин, Д. Щурґот, Л. Гузар, В. Шурґот, Т. Солодчак, І. Гладій, А. Блажчук, А. Бодрук, Д. Добрівний, А. Косій, Д. Авасько, І. Марків, С. Горин, Т. Рубач, П. Ладика, С. Мельник, П. Кізел, І. Іванчук, М. Манзин, І. Наконечний, В. Лисак, І. Козаченко, С. Непюк, Н. Н., В. Клемчук, С. Карпінка, П. Романчук, К. Сулима, В. Головчак, А. Григорчук, О. Микитюк, Р. Вазик, Т. Осадчук, Й. Крупка, С. Геник, І. Бабій, М. Прихідко, М. Сірко, М. Віхар, М. Войтович, М. Заблоцька, А. Слободянюк, А. Галичин, Ф. Ґедза, І. Бойко, І. Гечик, С. Борецький, К. Курлей, Н. Присташ, Т. Торський. Збірка принесла $525.

Вкінці говорив голова Української Федерації стейту Мішиґен, О. Штик. Він пригадав, що Укр. Федерація, що року так і цего року, спільно з іншими національними групами збирає жертви для „Дітройт Ворчест", тому наше громадянство повинно цю акцію піддержати й тепер.

До цього додамо для ясности, що українська кольонія міста Дітройту створила Федерацію і Допомоговий Комітет, і ці інституції разом працюють для несення помочі нашим скитальцям за морем. Укр. Допомоговий Комітет вже вислав до головної кватири в Філядельфії $10,000, а тепер приготовляє кампанію до дальшої збірки і рівночасно орґанізує 1,000 членів, які моглиб платити вкладки по долярови в місяць. Зокрема наше жіноцтво докладає всіх старань щодо збірки грошей і поживи, також і убрання, спеціяльно для дітей, що висилається до Европи. Голова Допомогового Комітету, бувший асистант генерального прокуратора стейту Мішиґен, адвокат Ів. Панчук, який має доступ до визначних американців, кладе дуже багато праці в ділянці допомогової акції, працюючи для ідеї. А де решта? Бо виходить на таке, що є багато поля до оброблювання, а робітників мало.

Іван В. Дячун, секретар
Ukrainian War Relief, Inc.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бляєкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище ______________________ Ч. від. ______
Стара адреса ______________________
Нова адреса ______________________

ЧИСТУ ОДІЖ

НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЕВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЮ ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE
UKRAINIAN RELIEF
31 EAST 35th STREET NEW YORK 16, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1946 РІК

- У гарних кольорах
- Календаріюм друковане українською мовою
- Свята означені читким червоним друком

Ціна 30 ц. один

Належитість треба посилати разом із замовленням
На C. O. D. не висилаємо.

[ ] Гетьман Мазепа на коні
[ ] Засвистали козаченьки
[ ] Вашингтон
[ ] Зимовий вид
[ ] Діти бавляться
[ ] Гарний вид Білого Дому
[ ] Лінкольн
[ ] Американський прапор
[ ] Олень над водою
[ ] Маленька хата над морем
[ ] "Sea skipper" (рибалка)
[ ] Весна
[ ] Христос добрий пастир
[ ] Серце Ісуса Христа
[ ] Діти, що їх ангел стереже
[ ] Пречиста Діва Марія
[ ] Чудовий вид фарми.
[ ] Серце Пресвятої Діви Марії
[ ] Бетси Росс шиє Американський прапор
[ ] Тайна вечера
[ ] Матір Божа Неустаючої Помочі.
[ ] Свята Родина
[ ] Святий Йосиф
[ ] Слава во вишних Богу

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

КОШИКОВІ КАЛЕНДАРІ

НА 1946 РІК
У гарних кольорах.
ХРИСТОС НА ГОРІ ОЛИВНІЙ
МАТІР БОЖА
РІЗДВО ХРИСТОВЕ
ЗИМОВИЙ ВИД
ОСІНЬ НА ФАРМІ

Календаріюм друковане українською мовою.
Свята означені читким червоним друком.

Ціна 50 ц. один.

Належитість треба посилати разом з замовленням:
"SVOBODA"
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Рочестер, Н. Й. — У дописі з 26 жовтня б. р. має бути в списі збірок: Анна Пічак $51, М. Кучмій $2, М. Швець $1.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 22. листопаду 1945 помер у 68. році життя

МИХАЙЛО САЛАМАХА

довголітний член Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138 У. Н. Союзу в Ґлестобурі, Конн.

Покійний походив зо села Циків, повіт Перемишль. Полишив у смутку жену Еву, двох синів і одну дочку. До Братства і У. Н. Союзу вступив у 1924 році.

В похороні взяли участь члени Братства, кревні і знайомі. Поховано Покійного на українськім цвинтарі. — В. Й. П.!

С. Кунікевич, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Клебицький Прокіп і Михайло з Ню Йорку, хай зголоситься до Наконечного Павла з Раковець, пов. Підгайці; **Андрій Клик** і зсела Стебенець, хай зголоситься до свого сина Івана. Також і **Анна Бабяк** хай напише до нього; Гр. **Сивульська**, по батьку **Юрко** з с. Бурканів, п. Підгайці, хай зголоситься до братанка Мирона Бабія; **Андрій Саботюк** з Ню Йорку, хай напише до сестрінки Анни Крушевської; **Албін Петро** з с. Богатківці, п. Підгайці, хай пише до Марії Петрик, дочки Івана і Катерини Хиль; **Михайло Сабаш** з Монастириськ і **Микола Тимчишин** най напишуть до Петра Сабаша; **Гринько Лепета, Василь Бойко** та **Василь і Антін Мудара** з с. Богатківці, к. Підгаєць, хай напишуть до односельчанина Василя Венґера; **Петро Мандзій і Роман Била** з Виніпеґу хай напишуть до Теклі Мандзій з Богатковець; **Ігнатія Леськів** з Монтреалу хай зголоситься до Володимира Василишина з Бронгарівки к. Підгаєць; **Явдоха Серба** з **Марущаків** хай напише до Марії Плекна. Всі згадані особи находяться в українськім таборі в Німеччині. Адреса така: **Lager Rottenbach, Mullehof; Lauf Pegnitz, Germany.**

В тім таборі находяться ще такі хлопці: **Петро Поховкін**, с. Довге, пов. Стрий; **Василь Щербяк**, с. Лаз, пов. Ярослав; **Володимир Боровець** с. Балашівка.

Йосиф Соколовський, який є тепер у Бельгії, пошукує вуйків: **Андрія Дячишина і Андрія Околіту**. Обидва мали мешкати в Йонкерс, Н. Й. Писати: Raymond Laute, pur Konstanty, Brugelette, Belgium, prov. Haimaut.

ТАРЗАН, ч. 1289. Сторожі зо списами.

„Оцей чоловік близький смерти. Може мені вдасться його вратувати. Ми не можемо забиратися змісця" — відповіла Джена визиваючим тоном.

„А я маю звести з твоїм паном деякі порахунки, заки ми відійдемо звідси" — заявив Тарзан завзято.

„Як пан сказав, так його слово буде законом" — відповів льокай, відступаючи до дверей.

Він підніс руку на знак і негайно вбігла в кімнату ватага завзятих сторожів зо списами.